

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА І
ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНУ
БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконав: студент 2 курсу 13-282-Мз групи
Спеціальності 081 Право
Освітньо-професійної програми
«Право»

Фур Віталій Мар'янович
Керівник: к.ю.н., ст. викл. Шперун Х.В.
Рецензент: д.ю.н., проф. Саїнчин О.С.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 Фінансова безпека як правова категорія.....	6
1.1. Історичні передумови витоків проблеми національної економічної безпеки	6
1.2. Сутність фінансово-економічної безпеки.....	17
1.3. Система загроз фінансово-економічній безпеці держави.....	25
РОЗДІЛ 2 Діяльність правоохоронних органів із захисту фінансово-економічної безпеки: проблемні питання та перспективи	42
2.1. Питання взаємодії підрозділів із розвідки та підрозділів, які займаються оперативно-розшуковою діяльністю	42
2.2. Перспективи розвитку аналітично-моніторингової розвідки правоохоронних органів як засобу захисту фінансово-економічної безпеки	45
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55

ВСТУП

Актуальність теми. Перемога ринкових реформ в Україні означає зміцнення національної економічної безпеки та створення міцної основи для захисту інтересів української держави. Зовнішня привабливість популярного гасла. Демократична ринкова економіка не визнає всемогутності рад, ринків, капіталу чи партій. Демократична ринкова економіка має свої «правила гри», і суспільство вимагає у держави контролювати дотримання цих правил. І в інтересах усього українського суспільства, ефективність роботи державних органів із захисту фінансово-економічної безпеки.

Питання, пов'язані з національною безпекою, раніше були предметом досліджень таких вчених, як Андреев Б. В., Архіпов А., Бачило І.Л., Городецькнй А., Данільян О. Г., Дзьобань О., Лопатін В. Н., Михайлов Б., Барановський О. І., Федотов М. А., П., Панов М. І. Однак, незважаючи на значний внесок досліджень вказаних вчених в розвиток правової науки, низка проблемних питань досліджена лише фрагментарно. До них відносяться, зокрема, проблемні питання, пов'язані з правовими засадами діяльності правоохоронних органів, які забезпечують фінансово-економічну безпеку України. Оскільки захист фінансово-економічної безпеки держав набуває усе більшої актуальності, удається за необхідне провести дослідження зазначених питань.

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є дослідження сучасного стану та перспектив розвитку правових засад діяльності правоохоронних органів, які забезпечують фінансово-економічну безпеку України.

Для досягнення даної мети були сформовані такі **завдання:**

- дослідити історичні передумови витоків проблеми національної економічної безпеки;
- дослідити сутність фінансово-економічної безпеки;
- дослідити систему загроз фінансово-економічній безпеці держави;
- дослідити питання взаємодії підрозділів із розвідки та підрозділів, які займаються оперативно-розшуковою діяльністю;
- дослідити перспективи розвитку аналітично-моніторингової розвідки правоохоронних органів як засобу захисту фінансово-економічної безпеки.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, пов'язані із правовими засадами діяльності правоохоронних органів, які забезпечують фінансово-економічну безпеку України.

Предметом дослідження є результати наукових досліджень, правові норми, за допомогою яких визначаються правові засади діяльності правоохоронних органів, які забезпечують фінансово-економічну безпеку України.

Методи дослідження обрані, виходячи із мети і завдань роботи, а також із врахуванням об'єкта і предмета дослідження. В основу дослідження покладено метод ідеалістичної діалектики як фундаментальний (філософський) метод наукового пізнання.

При проведенні дослідження використовувались загально наукові методи: формально-юридичний, статистичний, порівняльно-правовий, системно-структурний, порівняльний, описовий, експериментальний, ряд логічних методів (аналізу, синтезу, індукції, дедукції, аналогії, версії та ін.).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що представлена робота робить спробу комплексного дослідження правових

засад діяльності правоохоронних органів, які забезпечують фінансово-економічну безпеку України.

Практичне значення роботи полягає у виявленні основних проблемних питань щодо правових засад діяльності правоохоронних органів, які забезпечують фінансово-економічну безпеку України. У роботі сформульовані висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути використані в подальшому дослідженні даної теми, а окремі положення та висновки роботи – в процесі підготовки і проведення практичних занять з курсу «Фінансове право», «Банківське право».

Публікації: Фур В.М. Історичні передумови витоків проблеми національної економічної безпеки. *Актуальні дослідження правової та історичної науки (випуск 27)* : матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції / Збірник тез доповідей: випуск 27 (м. Тернопіль, 11 грудня 2020 р.). – Тернопіль, 2020. – 111 с.

Структура роботи обумовлена метою та завданнями дослідження і складається із вступу, двох розділів, які поділяються на чотири підрозділи, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 58 с. Список використаних джерел налічує 44 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЯК ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ

1.1. Історичні передумови витоків проблеми національної економічної безпеки

Диверсифікація пріоритетів від питань управління до питань економічної безпеки історично і логічно пов'язана з появою філософських концепцій розвитку соціальних відносин.

Таким чином, три концепції ("бачення") еволюції людини сформувалися у філософії історії протягом декількох тисячоліть її розвитку: регресія (від вищого до найнижчого стану); Прогрес (від найнижчого до найвищого); Цикли, в яких прогрес змінюється регресією і навпаки. Донедавна одна з них домінувала в різних ідеологіях.

Лише нещодавно ми все більше і більше розуміємо рівність трьох понять, їх відносність (відповідно до критеріїв) та взаємозв'язок.

Зокрема історія людства у V-XX. Століття християнської хронології можна розглядати, з одного боку, як прогрес євроцентричної світової цивілізації на руїнах античності (малоймовірно, щоб XXI століття вижило у справжньому вигляді), а з іншого боку, зростаючий регрес за сорок тисячоліть до суспільства та формування старих Цивілізація розглядається як стадія кризи в цьому процесі. У той же час ці століття, принаймні з часів Відродження та попереднього тисячоліття, можна представити як ще один цивілізаційний цикл - як епоху після катастрофи античної цивілізації [3].

Поняття прогресу, регресу та циклу - не єдині, на основі яких описуються закони людського розвитку. Поняття «нормативна патологія» (стосовно соціальних процесів) також є досить конструктивним.

Диверсифікація пріоритетів від управління до економічної безпеки історично і логічна пов'язана з появою філософських концепцій соціальних відносин.

Таким чином, три концепції ("бачення") еволюції людини сформувались у філософії історії протягом декількох тисячоліть її розвитку: регресія (від вищого до найнижчого стану); Прогрес (від найнижчого до найвищого); Цикли, в яких прогрес змінюється регресією і навпаки. Донедавна одна з них домінувала в різних ідеологіях.

Лише нещодавно ми дедалі більше усвідомлюємо рівність трьох концепцій, їх теорії відносності (відповідно до критеріїв) та взаємозв'язку.

Зокрема, історія людства у V-XX. Століття християнської хронології можна розглядати, з одного боку, як прогрес євро центричної світової цивілізації на руїнах античності (малоймовірно, що 21 століття вижив в його теперішньому вигляді), а з іншого боку, частково як зростаючий регрес сорока тисячоліть до суспільства. Там. У той же час ці століття, принаймні з часів Відродження та попереднього тисячоліття, можна представити як ще один цивілізаційний цикл - як епоху після катастрофи давньої цивілізації [3].

Поняття прогресу, регресу та циклу - не єдині, на основі яких описуються закони розвитку людини. Поняття «нормативна патологія» (стосовно соціальних процесів) також є досить конструктивним.

Якщо проблема не вирішена або з якихось причин не вирішена задовільно, проблемна ситуація, природно, перетворюється на критичну ситуацію (кризу).

Криза є переломним моментом, коли процес все ще є оборотним. Однак, коли криза глибока і нехтується, важче "переломити хід". Однак у принципі цей варіант завжди залишається, що надзвичайно важливо для керівництва, для його ультиматуму, "останньої інстанції".

Якщо кризу не подолати, ситуація стає катастрофічною, тобто коли система відмирає, або революційною, тобто коли вона переходить у якісно інший стан з кінця періоду. 'еволюція (смерть). У будь-якому випадку починається створення абсолютно нової системи (у разі смерті попередньої) або принципово відмінної від системи, яка зазнала революційних змін до рівня нормальної ситуації, і починається весь цикл. почати все заново.

Цикл "Норма - Проблема - Криза - Катастрофа" або "Революція - Норма" має не тільки онтологічне значення, але й гносеологічний і дозволяє аналізувати, діагностувати та прогнозувати перебіг соціальних процесів з метою створення цільових програм, попередньо заплановані, заплановані, заплановані програми, проекти та поточні управлінські рішення для обґрунтування. У цьому сенсі важко переоцінити його значення в оптимізації управління соціальними процесами.

Згідно з деякими авторитетними концепціями сучасного наукового прогнозування, існуюча світова цивілізація приречена на провал. Навряд чи вона зможе вижити у своєму теперішньому вигляді до 21 століття - навіть ціною болісної смерті мільярдів людей - оскільки вона не в змозі утримати себе, само ідентифікуватись через зростаючий внутрішній дисбаланс "зберегти" [5].

Зокрема, виробництво та споживання енергії не може подвоюватися кожні кілька років протягом наступних кількох десятиліть. З розвитком теплової енергії це неминуче призведе до незворотного забруднення навколишнього середовища з розвитком атомної енергетики - до збільшення ризику "чорнобильського синдрому" (також через тероризм, саботаж або бойові дії під час "малих війн, які не припиняються", повністю не кажучи вже про проблему поховання ядерних відходів). Це стало очевидним під час очолюваної США афганської війни проти міжнародного тероризму. Планета не буде чинити опір і не формуватиметься у 20 столітті. темпи подвоєння

світового населення, а також розпочатий процес депопуляції, характерний для більшості промислово розвинених країн. Адже стан світової культури, безсумнівно, «пахне» глобальною катастрофою, яка знаходить своє найяскравіше вираження в «розриві поколінь» та руйнуванні культури в її протистоянні з войовничим наступом.

Це не вичерпує глобальних проблем сьогодення. Сюди входить гонка озброєнь, яка приводить людство до межі самознищення, що стало очевидним під час кризи Перської затоки 1990-1991 років, коли лише технічні труднощі заважали диктатору використовувати військову зброю. широкомасштабне ядерне, хімічне та бактеріологічне масове знищення. Крім того, розрив між "першим світом" розвинених країн і "третьім світом" країн, що розвиваються ("другим світом", який є переважно країнами, що розвиваються з роздутим військово-промисловим комплексом), збільшується. руйнується вчасно до "першої" та "третьої" і загрожує насунуваються війнами. Додайте до цього майже неминучий масовий голод у "третьому" світі і, нарешті, різке збільшення злочинності, особливо у зв'язку з незаконним обігом наркотиків, який підриває генофонд людства.

Сьогоднішньому переліку глобальних проблем легко слідувати, але суть полягає в тому, що широка громадськість та соціальні працівники все ще не розглядаються як глобальна проблема (хоча і на рівні наукового усвідомлення її серйозності в цьому відношенні протягом останніх 30 років) і мало що робиться, щоб це не стало критичним. Перших ознак кризи, що насунується, хоча все ще можливо "нормалізувати" ситуацію, більш ніж достатньо, але сама криза ще не з'явилася, додаючи спокуси "прослизнути" або, в свою чергу, збільшити ризик катастрофічної результат [3].

Можливість подолання ситуації зі світовою проблемою та запобігання її перетворенню в критичну тоді катастрофічну більшість футуристів у світі бачить перехід до альтернативної цивілізації, яка

може вирішити сьогоднішні глобальні проблеми. Основні якісні показники для останнього: «низька енергія» (в основному залежить від екологічно чистих відновлюваних джерел енергії - сонця, води, вітру тощо), високий ступінь «самозбереження», «самодостатність» (співіснування), загальна і повна демілітаризація роззброєння), екологічна чистота (мінімізація повітря, води, ґрунту, радіації, шуму, тепла та хімічного забруднення навколишнього середовища), справжнє людство (у сенсі нового відродження культури).

Подолання явищ глибокої кризи в економіці об'єктивно пов'язане з піднесенням останньої функції управління державною безпекою, яка повинна дедалі більше брати на себе відповідальність за головну тему подолання гострих соціальних суперечностей та загрози в системі економічних відносин. Ця проблема набула особливої гостроти в перші роки перебудови, а потім, після розпаду СРСР та утворення незалежних держав на його території, вважалася однією з основних причин перетворень, розпочатих як ринкова економіка. Головним завданням було створити клас поміщиків та власників, приватні інтереси яких мали стати рушієм економічних та соціальних реформ. Основна увага була зосереджена лише на цьому боці змін. Поступово ЗМІ вдалося оприлюднити ідею державної власності як неефективну і часто паразитичну. І оскільки національні та національні інтереси не були пов'язані з суспільством в цілому, не з суспільними інтересами як такими, а безпосередньо з державною власністю, будь-яка згадка про посилення механізму захисту інтересів Держава розглядалася як реакційний консервативний рух, спроба знищити країну. повернутися до тоталітарного режиму. форма власності та старий державний устрій. Іншими словами, настрої та політика антидержавного "фундаменталізму" домінують у розумінні природи та ролі державних інтересів у соціальному розвитку [9].

Упередження щодо будь-чого стосовно української держави має ще один аспект. Зміни після літа 1991 року показали, що адміністративні методи все ще залишаються найважливішими методами впливу держави на економічне життя. Це означає, що у чиновників є потужні важелі, щоб скористатися своїм становищем.

На жаль, ці зловживання в основному відомі у світі бізнесу. Тому питання захисту інтересів держави викликає серйозні підозри - чи не означає це лише захист державних службовців? Зрозуміло, що жодна держава не може обійтися без чиновників. Однак пострадянський бюрократичний феномен - явище особливе, особливо наше явище. І поки що ніхто в Україні не може це ігнорувати - ні президент, ні банкір, ні звичайний громадянин.

Виявляється, як історичний, так і бюрократичний фактор не можуть збуджувати людей до того, як важливість державних інтересів у національних та міжнародних справах повинна бути збільшена.

Однак об'єктивність національних інтересів держави та їх вирішальне значення для кожного громадянина дають усі підстави поставити цю проблему, її теоретичне та практичне вирішення. Досить сказати, що головним аргументом такого підходу є досвід ринкової економіки, в якій інтереси держави є інтересами суспільства в цілому і не гарантують стабільного розвитку не державного апарату як такого, а всіх частин суспільства, з яких все населення. Тому негативний досвід нашого перехідного періоду не може стати вирішальним моментом для вирішення запланованих на майбутнє завдань.

Актуальність проблеми спирається на важливий факт, що підірив або повне знищення основи захисту національних інтересів може бути простим і швидким, але створення механізму їх захисту - досить тривалий і складний процес [17].

Виключений з обговорення будь-якої форми диктаторського чи тоталітарного правління, історичний досвід показує, що приватні

компанії, підприємці та громадяни більше зацікавлені в зміцненні держави та захисті її інтересів, тим більше економіка країни ефективна і стабільна, а держава в безпеці. Оптимум створює умови для реалізації приватних інтересів. В умовах розвинутої ринкової економіки аксіомою стало не лише бути гарантом принципів вільного підприємництва, свободи конкуренції та свободи особистості в межах національних кордонів щодо держави, а також мати стабільну базу у світовій економіці. Таким чином, економічна складова державних інтересів набуває все більшого значення. Якщо приватна компанія не застрахована від банкрутства навіть в умовах найбагатшої ринкової економіки, економіка країни в цілому не може дозволити собі таку розкіш. Тут мобілізуються всі необхідні ресурси і вживаються всі заходи, щоб економічна безпека держави була на рівні, що відповідає як національній, так і міжнародній ситуації.

Отже, національна економічна безпека є не лише однією з найважливіших складових системи державних інтересів, а й вирішальною передумовою поваги та реалізації як державних, так і недержавних інтересів країни.

Таке розуміння місця та ролі національної економічної безпеки свідчить про те, що приватні компанії, державні установи та всі верстви суспільства повинні звертати увагу на її достатній рівень.

Особливо важливо мати ефективний і водночас демократичний механізм участі держави у формуванні ринкової економіки у перехідний період, який переживає Україна [20].

Для цього не шкодило б знанню іноземного досвіду створення національної економічної безпеки.

Історично проблема національної економічної безпеки виникає одночасно з утворенням держави, формуванням національних інтересів держави загалом та економічних інтересів зокрема. Отже, можна знайти періоди в історії держави, коли ця проблема загострювалась або ставала

«невидимою», але вона ніколи не зникала з очей державних діячів. Серед багатьох факторів, що визначають підходи до вирішення проблеми економічної безпеки, є два. Перший - це стан економіки, рівень її конкурентоспроможності. Другий - посилення конкуренції у світовій економіці, боротьба за відповідне місце у світовій економічній таблиці чинів. З цього випливає, що фактор часу в будь-якому випадку відіграє вирішальну роль, оскільки гарантувати економічну безпеку зовсім не можливо. У певний момент і за певних умов буде знайдено розумне вирішення цієї проблеми для певної країни на той період [23].

Історія людської цивілізації знає багато прикладів, коли країни чи групи країн намагалися відзолуватись від іншого світу і покладатися на закриту економіку. У цьому випадку економічна безпека перетворилася із звичайного елемента міжнародних відносин на справжню "залізну завісу", що відокремлює ці країни від процесу відбудови світу.

Ці "згаги" історії заслуговують на особливу увагу, але вони не змінюють сучасного іміджу виникнення, формування та розвитку національної економічної безпеки для тих країн, які перебувають у загальноісторичному курсі розвитку. національної та глобальної ринкової економіки. Саме ці позиції формують наш підхід до аналізу зарубіжного досвіду для забезпечення економічної безпеки.

У зв'язку з цим досвід США представляє великий інтерес для України. Формування та розвиток північноамериканського штату відбувалося у виняткових історичних умовах, що призвело до найкращих результатів у бізнесі та інших сферах. Тим часом на початку свого існування американські федеральні сили оголосили активний захист американських виробників. Наприклад, перший міністр фінансів США А. Гамільтон у своїй відомій доповіді конгресу "Про заохочення мануфактур" 1791 року прямо закликав до широкого спектру заходів для підтримки молоді американської промисловості у боротьбі за ринки іноземці. За словами Гамільтона, підприємці, винахідники та

дослідники, що працюють у прикладних галузях знань, потребували особливого патронату уряду.

Навіть у розпал громадянської війни в 1862 р. Конгрес США прийняв закон Мокріла, який створив мережу коледжів у штатах. Вони субсидувалися федеральним урядом та урядами штатів і мали на меті поширювати наукові знання про сільськогосподарське виробництво та "механічне мистецтво", тобто новітні промислові технології. Водночас США активно застосовували тарифний протекціонізм, оскільки інтереси галузей, що розвиваються, наполягали на "захисті" внутрішнього ринку від іноземних конкурентів.

Протекціонізм не придумали США. Він з'явився давно і досі присутній у різних формах. Інше питання - відповідність протекціонізму принципам міжнародної вільної торгівлі. Для моніторингу зовнішньої торгівлі та захисту національних інтересів у цій галузі економіки уряд США використовує цей важіль як надійний засіб підтримки сприятливого рівня національної економічної безпеки.

У той же час напередодні двадцять першого століття США приділяли особливу увагу науці, яка все більше стає визначальним фактором американського лідерства у світовій економіці [15].

На думку американських експертів, економічна безпека країни може бути порушена без належної державної підтримки у таких сферах, як високопродуктивні обчислення, біотехнології та генна інженерія, нова зброя тощо.

Загалом підтримка рівня досягнутої конкуренції та досягнення нових меж на світових ринках незмінно розглядалася як найважливіший політичний елемент усіх американських урядів за останні кілька десятиліть. Розширення експорту розглядається як ключовий елемент вирішення національних соціальних проблем у США, зокрема за рахунок збільшення кількості робочих місць. Він оцінюється в 1 мільярд доларів. Експорт забезпечує 22 000 робочих місць.

В результаті агресивна зовнішня політика стала однією з визначальних характеристик адміністрації Клінтона, а потім адміністрації Буша. Включаючи питання економічної безпеки в політику своєї адміністрації, президент вміло маніпулює торгівлею та технологічним протекціонізмом не лише для того, щоб "прикрити" закордонні вузькі місця, але щоб якомога інтенсивніше залучати американський мозок із-за кордону. Передній план країни.

Численні приклади з арсеналу реальної урядової політики США у сфері національної економічної безпеки навіть показують, що США ні на секунду не забувають національні інтереси і всіляко захищають їх у різних сферах. глобальні економічні відносини. Підтримання економічної безпеки залежить від гнучкої політики, але від твердих принципів національних пріоритетів [19].

Здається, Америка продовжує залишатися "локомотивом" світової економіки і все ще багато в чому лідирує, водночас прагнучий підтримати національну економічну безпеку на рівні, що відповідає вимогам 21 століття.

Під час "президентської гонки" Клінтон підвищив обізнаність серед американських громадян про цю проблему. Як власник Білого дому, він вперше в історії країни створив Національну економічну раду (НЕК), головним завданням якої є розробка та реалізація заходів щодо підтримки економічної безпеки. національний. РНБ контролював спеціальний радник президента з питань економічної політики, який входить до складу урядового кабінету. РНБ очолював президент. Конгрес підтримав Клінтон з цих питань. Забезпечення економічної безпеки країни було спільною ниткою в першій щорічній економічній доповіді президента, яку Клінтон виступала перед Конгресом у лютому 1994 року.

Проблема національної економічної безпеки гостро стоїть в Японії, європейських країнах, країнах Південно-Східної Азії, що

розвиваються, Китаї та колишніх радянських республіках. Чому це відбувається? Зрештою ідеологічні розбіжності та військові сутички між різними соціальними системами світу зникають. Ринкові основи економіки стають всюди суцими. Ось чому економічні інтереси країн поступово займають переважне місце в міжнародних відносинах. Не перебільшуючи ролі національних інтересів у світовій економіці, неможливо не звернути увагу на той факт, що в сучасних умовах економічні фактори найчастіше визначають політику держав, їх поведінку та їх відносини. У світовій ринковій економіці репутація держави значною мірою залежить від її конкурентоспроможності, яка безпосередньо пов'язана з національною економічною безпекою. Не випадково Клінтон наполягав у своїй економічній доповіді перед Конгресом: "Щоб досягти нашої мети підвищення рівня життя всіх американців, ми повинні бути конкурентоспроможними, а не відступати".

Але жодна країна не хоче програвати в конкурентній боротьбі. Це стало зрозуміло на засіданнях семи великих держав у Токіо та Неаполі в 1993 та 1994 роках, а також на конференції з питань зайнятості міністрів економіки, праці та фінансів тієї ж "сімки" 14 та 15 числа. Березень 1994 року в Детройті. Країни-партнери поділяють стурбованість США станом світової економіки та особливо високим рівнем безробіття, але воліють використовувати власні доходи, а не виконувати рекомендації США. Кожна держава прагне якнайкращого вирішення своїх внутрішніх проблем, з одного боку, щоб уникнути соціального "перегріву" в суспільстві, а з іншого - для зміцнення національних конкурентних позицій у світовій економіці.

Отже, якщо у світі панують ринок та конкуренція, то ця об'єктивна реальність диктує свої "правила гри" як для окремих компаній, так і для окремих країн. Кожна країна вирішує, як досягти оптимального балансу між відкриттям економіки та захистом

національних інтересів та забезпеченням національної економічної безпеки.

Пошук відповіді на це питання є необхідним і важливим для кожного, але ця проблема сьогодні особливо гостра для України.

1.2. Сутність фінансово-економічної безпеки

Одним з основних завдань регулювання економіки та вдосконалення управління нею є підтримка стану економіки, її макроекономічного балансу з обраними показниками економічного розвитку суспільства, що дозволяє підтримувати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз та потреб. особи, корпоративного сектору, уряду та суспільства. Загрози надходять з різних джерел.

Небезпека - існуюча об'єктивна можливість негативного впливу на соціальний організм, внаслідок чого він може бути істотно пошкоджений, що призводить до втрати здатності відтворювати свою соціально-економічну ідентичність, надаючи динаміці або параметрам його розвитку небажані (тип, ритм, форма тощо).). Джерела небезпеки повинні включати умови та фактори, що мають певний потенціал для ворожих намірів, шкідливих властивостей та руйнівних заходів. За своїм створенням вони мають природне, штучне та соціальне походження.

Безпека - це результат специфічної свідомої соціальної діяльності для забезпечення безпеки особистості, сім'ї, суспільства та держави. Діяльність безпеки виступає як соціальне явище для подолання суперечностей між об'єктивною реальністю - небезпеками та потребами особистості, соціальних груп, суспільства та держави - на основі профілактики, розташування та обмеження. Таким чином, небезпека є метою управлінської діяльності, спрямованої на усунення, запобігання та локалізацію загроз безпеці. Тема цієї діяльності повинна включати конкретні загрози небезпеки (військові, політичні, економічні тощо), а

також конкретні матеріальні носії цих загроз (природні та соціально-економічні явища) [24].

На наш погляд, безпека соціально-економічних систем є результатом подальшого розвитку управлінських відносин і виконує їх функції з новим і розширеним змістом, зокрема функції організації та контролю. На інтерфейсі цих функцій створюється нова функція управління, яка забезпечує безпеку соціально-економічних систем і суттєво включає певний розвиток змісту цих функцій. Можливо, саме в цій новій ролі найбільш чітко проявляється антиентропійна природа управління. Зменшення ентропії та збереження в результаті певного періоду динамічної стабільності системи - спільною рисою є регулярність процесів управління складними динамічними соціально-економічними процесами.

Безпека, що виникає в результаті управлінської діяльності щодо усунення загроз, має складну та різноманітну суб'єктивність: В одному аспекті це здатність системи запобігати можливу шкоду інтересам особи, суспільства та суспільства. Держава, в іншій існує стан захисту своїх інтересів;

Діяльність охорони має горизонтальний та вертикальний виміри, що складаються із взаємозалежних та взаємозалежних рівнів. Отже, горизонтальний вимір цієї діяльності повинен включати заходи, спрямовані на забезпечення безпеки людей, підприємств, регіонів, держав, суспільства та міжнародної спільноти. Вертикальний вимір включає: забезпечення політичної, військової, економічної, інформаційної, науково-технічної безпеки тощо.

Геополітика є головною складовою теорії безпеки. Геополітику слід розуміти як науку, яка вивчає моделі розвитку процесів, їх принципи стосовно держав, регіонів та світу в цілому з урахуванням системного впливу політичних, економічних та військових факторів. Навколишнє середовище, етичне, релігійне, демографічне, географічне,

штучне та інші. Як наука, геополітика сьогодні має функцію інтеграції та консолідації при розробці такої науки, як загальна теорія безпеки, яка перебуває в зародковому стані, та економічна та соціологія, екологія, військова справа, кримінологія тощо, які наповнюють її новим змістом і розширити інваріанти їх еволюції. .

Залежно від видів небезпеки, просторових та географічних типів взаємодії окремих соціальних систем слід виділяти такі відносно незалежні рівні геополітичної безпеки: міжнародна глобальна безпека, міжнародна регіональна безпека, національна безпека. Останній у свою чергу поділяється на державний, місцевий (регіональний) та приватний (приватні особи, компанії). За змістом міжнародної та національної безпеки існують такі види: політична, економічна, військова, екологічна, правова, соціальна, інформаційна, технологічна, демографічна тощо.

Тема даної роботи - один з основних видів національної безпеки - економічна безпека. Національна безпека - це держава, в якій держава захищає національні інтереси країни в широкому розумінні, включаючи політичні, соціальні, економічні, військові, екологічні аспекти, ризики, пов'язані із зовнішньоекономічною діяльністю та розповсюдженням зброї масового знищення та запобігання. Загрози духовним та інтелектуальним цінностям людей. Або національна безпека - це захист життєва важливих інтересів громадян, суспільства та держави, а також національних цінностей та способу життя від безлічі зовнішніх та внутрішніх загроз різного роду (політичних, військових, ділових, інформаційних, екологічних та інших) [25].

Отже, національна безпека безпосередньо пов'язана із захистом системи основних національних інтересів країни. На кожному конкретному історичному етапі її розвитку для забезпечення національної безпеки повинні застосовуватися спеціальні методи та інструменти, використання конкретних механізмів та існування відповідної системи спеціальних державних органів.

Поняття "національна безпека" вже має історію свого розвитку та змісту. В сучасних умовах, як онтологічний, так і гносеологічний аспекти, національна безпека набуває принципово іншого якісного значення.

У політичному плані термін "національна безпека" вперше був використаний в 1904 році в посланні президента США Теодора Рузвельта до Конгресу США, в якому він обґрунтовував необхідність використання військової сили в районі майбутнього Панамського каналу для гарантування інтересів національної безпеки. Слід зазначити, що аналітичні центри уряду США традиційно приділяли особливу увагу детальній розробці та реалізації певної доктрини національної безпеки.

На наш погляд, основні критерії сутності та ефективності доктрини національної безпеки слід враховувати на прикладі розробки так званої концепції «інтегрованої національної влади», яку доручає Національний орган економічного планування Японії. Отже, індекс "складної національної влади" складається з трьох сукупних компонентів. В основі показників "інтегрованої національної влади" лежить показник "спроможність вести свій внесок у міжнародне співтовариство". Він характеризує адміністративний, економічний, науковий, технологічний та політико-дипломатичний потенціал для розробки, реалізації та підтримки міжнародних проектів соціально-економічного розвитку, що підтримують економічне зростання.

Іншим колективним показником "всеосяжної національної влади" є "життєздатність" в умовах кризи та екстремальних міжнародних умов.

Третьою складовою інтегрованого показника національної безпеки є здатність (потенціал) держави застосовувати силу до інших держав - потенційних носіїв національної загрози (військова сила, стратегічні матеріали, технології, дипломатичні інструменти). Сьогодні технологія (включаючи економічну, фінансову) вийшла на перший план серед факторів силового тиску.

Індекс "складної національної влади" обчислюється як середньозважене значення трьох частково названих сукупних показників.

Однією з найважливіших складових національної безпеки є економічна безпека.

На думку авторів монографічного дослідження "Економічна безпека України: сутність та аспекти безпеки", у найзагальнішому вигляді це стан національної економіки, який захищає опір від внутрішніх та зовнішніх загроз і може задовольнити потреби окремих людей, сімей та суспільства. штатів.

Г. Пастернак-Тараненко дає подібне визначення поняття "економічна безпека": "Економічна безпека - це держава, в якій забезпечується стабільність її існування, найкращі умови для життя її мешканців, функціонування та розвитку держави" [23].

Більш детальне, втілене визначення поняття "економічна безпека" надано авторами монографії "Економічна безпека". Вони визначають сутність економічної безпеки як економічну ситуацію; інститути влади, що забезпечують гарантований захист національних інтересів, спрямованість соціальної політики, достатній оборонний потенціал навіть у несприятливих умовах внутрішніх та зовнішніх процесів. Економічна безпека - це не тільки захист національних інтересів, а й готовність та здатність державних інституцій впроваджувати оборонні механізми у розвиток вітчизняної економіки, створювати оборонні механізми, зберігаючи при цьому соціально-політичну стабільність.

Що стосується загального визначення поняття "національна безпека", то, на наш погляд, необхідно розрізняти такі рівні економічної безпеки: міжнародний (глобальний і регіональний), національний, місцевий (регіональний всередині країни чи галузевий) і приватний (бізнес і фізичні особи).

В основному є три важливі компоненти аналізу економічної безпеки.

- економічна незалежність, тобто, насамперед, державний контроль над національними ресурсами, можливість використання національних конкурентних переваг для забезпечення рівної участі в міжнародній конкуренції;

- стабільність і стабільність національної економіки, що забезпечує здоров'я та надійність усіх елементів економічної системи, захист усіх видів власності, створення гарантій ефективної роботи, придушення дестабілізуючих факторів;

- Здатність до саморозвитку та прогресу, тобто здатність до самореалізації та захисту національних економічних інтересів, безперервної модернізації виробництва, ефективних інвестицій, інноваційної політики, розвитку потенціалу інтелектуальної та робочої сили країни.

Щоб зрозуміти суть економічної безпеки, можна зрозуміти її зв'язок з поняттями «розвиток» та «стабільність». Прискорення розвитку є однією зі складових економічної безпеки. Якщо економіка не розвивається, це різко знижує ймовірність виживання, адаптації до внутрішніх та зовнішніх загроз стабільності. Стабільність та безпека є ключовими рисами економіки в цілому. Їх не слід порівнювати, кожен описує стан економіки по-своєму. Стабільність економіки відображає силу її елементів всередині системи - надійність, вертикальність, горизонтальність - інші зв'язки, а також здатність витримувати внутрішні та зовнішні «навантаження». Безпека - це стан системи зв'язку з точки зору її здатності виживати, розвиватися та розвиватися під впливом непередбачуваних та непередбачуваних факторів.

Економічна система (наприклад, міжвідомча структура), виробництво і частка фінансового банківського капіталу і тощо. Чим стабільнішою буде економіка, тим стабільнішим буде її рейтинг безпеки.

Порушення зав'язків між різними компонентами системи призводить до нестабільності, що є ознакою переходу від економічної безпеки до небезпеки [25].

Таким чином, сутність економічної безпеки можна визначити як стан економіки і інститути влади, що забезпечують гарантований захист національних інтересів, соціальну спрямованість політики і достатній оборонний потенціал навіть у несприятливих умовах внутрішніх і зовнішніх процесів. Іншими словами, економічна безпека - це не тільки захист національних інтересів, а й готовність та здатність державних інституцій створювати механізми реалізації національних інтересів вітчизняної економіки, зберігаючи при цьому соціально-політичну стабільність суспільства.

Суть економічної безпеки реалізується в системі критеріїв та показників. Мірою економічної безпеки є оцінка стану економіки з точки зору найважливіших процесів, що відображають суть економічної безпеки. Критерії безпеки включають оцінки. Ресурсний потенціал можливості розвитку; Рівень ефективності використання ресурсів, капіталу, робочої сили, її відповідність рівню розвинених країн, а також рівень, на якому внутрішні та зовнішні загрози мінімальні. Економічна конкурентоспроможність; Цілісність району економічний район; Суверенітет, незалежність, Здатність боротися із зовнішніми загрозами; Умови соціальної стабільності запобігання соціальним конфліктам врегулювання.

У системі показників слід відокремлювати показники економічної безпеки. Рівень життя і якість; Темпи інфляції; Рівень безробіття; Економічного зростання; Дефіцит бюджету; Державний борг; Рівень інтеграції у світову економіку; Стан золотовалютних резервів; Тіньова економічна діяльність.

Враховуючи сутність економічної безпеки, необхідно порівняти її із більш широким поняттям «національна безпека». Слід погодитись, що

економічна безпека, яка виявляється у сферах впливу інших видів національної безпеки, проникає в них, доповнює одна одну, в свою чергу накопичує їхній вплив, тоді як основа (основа) національної безпеки залишається.

Розкрито сутність економічної безпеки і конкретизовано через систему її часткового типу, що має більш-менш економічну складову. Сюди входять демографічні, екологічні, військові, політичні, соціальні, кримінальні, фінансові, грошові, кредитні, бюджетні, енергетичні, ресурси, ціни тощо. Тобто для будь-якого типу національної безпеки інші види її виступають як фактори. Таким чином, фактори фактичної економічної безпеки є не лише «внутрішніми» в галузі економіки, а й у сфері внутрішньої економічної та зовнішньоекономічної підсистем.

Політика економічної безпеки визначається на основі певних принципів, які формують політико-правову основу для оцінки зовнішніх і внутрішніх загроз, переслідування національних економічних інтересів та оцінки стратегій економічної безпеки.

Основними принципами забезпечення економічної безпеки України є:

- Верховенство права для забезпечення економічної безпеки;
 - підтримання балансу економічних інтересів особи, сім'ї, суспільства, держави;
 - Взаємна відповідальність особи, сім'ї, суспільства, держави за забезпечення навколишнього середовища
- Економічна безпека;
- адекватність запобігання загрозам, своєчасні заходи, пов'язані із захистом національних економічних інтересів;
 - Пріоритет договірних (мирних) заходів при вирішенні як внутрішніх, так і зовнішніх економічних конфліктів.
 - Інтеграція національної економічної безпеки в міжнародну економічну безпеку.

Проблема розвитку системи економічної безпеки як програми соціально-економічного розвитку системи економічної безпеки як найважливіших макроекономічно-фінансових процесів, розробка економічних концептуальних основ є складною і багатогранною. Його розвиток відбувається, по-перше, в умовах значної невизначеності, а по-друге, він недостатньо методологічно забезпечений. Ось чому сьогодні наука стикається з викликом розробки нового курсу, важливим елементом якого є стратегія економічної безпеки. Це вимагає послідовної цілеспрямованої практичної роботи, спрямованої на вдосконалення економіки та відтворення її зростання.

Таким чином, створення концепції фінансової безпеки передбачає не тільки ефективну роботу фінансової системи, але і безпечну роботу всіх елементів економічного механізму країни [29].

Загалом основою державної стратегії економічної та національної безпеки повинна бути ідеологія розвитку (система наукових поглядів, що включає не лише економіку, а й філософію, соціологію, інформатику, право, політологію, геополітику тощо), яка враховує приймає стратегічні пріоритети, національні інтереси. Загрози безпеці зведені до мінімуму. Якщо ринкові сили не можуть привести країну до розвитку за сім років, тоді необхідно закласти основи для зростання виробництва на основі поглибленого аналізу ринкової ситуації. Без ідеології розвитку, зростання промислового та науково-технічного зростання неможливо вирішити такі питання фінансового забезпечення, як збільшення доходів бюджету, забезпечення необхідного рівня зайнятості, підвищення якості життя та соціального забезпечення.

1.3. Система загроз фінансово-економічній безпеці держави

У найширшому розумінні будь-який намір, можливість, які можуть завдати фізичної, моральної, матеріальної чи іншої шкоди

суспільним чи особистим інтересам, є загрозою. У літературі існує кілька підходів до виявлення загроз економічній безпеці. На наш погляд, загрози економічній безпеці України слід розглядати як фактичні чи потенційні дії, які ускладнюють або перешкоджають реалізації національних економічних інтересів, створюють загрозу соціально-економічним, політичним системам, національним цінностям, нації, життєдіяльності особистості.

З цього визначення зрозуміло, що визначення національних економічних інтересів є вирішальним у створенні системи економічної безпеки, яка є частиною загальної системи національної безпеки України. Національні економічні інтереси не можна відокремлювати від історії, традицій, економічної системи, менталітету, культурних та культурних цінностей українського народу. Держава повинна виступати як чіткий гарант захисту національних економічних інтересів. Однак в Україні досі немає чітко визначених національних економічних інтересів, їх повна система не створена.

Це дозволяє урядовцям різних рівнів виправдовувати будь-які дії, які вони вживають, забезпечуючи повну відповідність національним економічним інтересам. Ця ситуація (як і погляди багатьох органів влади та національні економічні інтереси) представляє значну загрозу для економічної безпеки України [26].

Для здійснення аналітичних та прогнозних дій відповідні державні органи повинні визначити національні економічні інтереси, їх взаємодію, коефіцієнти пріоритетності тощо. Повинні обстежити.

Для з'ясування сутності національних економічних інтересів бажано розглянути досить широку категорію.

Щоб створити цілісну систему національних економічних інтересів, насамперед необхідно ефективно функціонувати:

- створити відповідне регуляторне поле.

- контроль національних економічних інтересів та їх моделювання;

- створити базу даних національних економічних інтересів.

- забезпечення балансу національних економічних інтересів та їх гармонійного поєднання.

Найважливішими економічними інтересами є:

- Створення самодостатньої, конкурентоспроможної, соціально орієнтованої економіки.

- Розвиток розвиненої інституціональної ринкової інфраструктури, ефективного економічного механізму - правовий супровід.

- Забезпечення джерелами енергії, в першу чергу альтернативними нафтогазовими ресурсами.

- Створення ефективного військово-промислового комплексу.

- Збереження та розвиток інтелектуального, науково-технічного потенціалу України.

- Сформулюйте рішення соціальних проблем.

- Створення надійної системи економічної безпеки в Україні.

- рівність з іншими країнами, взаємна вигода тощо. налагодити економічні відносини

Для протидії загрозам національній економіці необхідно чітко визначити систему національних інтересів, на якій базуватимуться дії держави. Сфера національних інтересів досить широка, тому ми визначимо основні національні інтереси, на яких цей ринок повинен будуватися та розвиватися, не намагаючись охопити всю систему національних інтересів у сфері економічної безпеки. До них належать:

- створення єдиного ринку простору знань.

- інвестиційна привабливість;

- Здійснення структурної перебудови економіки.

- Встановлення достатніх резервів державних золотовалютних резервів.

- подолання інфляції;

- Захист національного ринку від несприятливих наслідків зовнішньої конкуренції та впливу глобальних умов;

- Прискорення репродуктивного процесу.

- Щоб закрити дефіцит бюджету.

- Захист заощаджень громадян.

- стабільність національної валюти;

- Реалізація регіональних соціально-економічних програм.

- поживлення підприємницької діяльності;

- збільшення зайнятості.

- Доступ до міжнародних ринків капіталу.

- зміцнення міжнародної репутації державної фінансової системи та окремих її установ.

- раціоналізація ринку;

- передбачуваність соціально-економічного розвитку.

Загалом, загроза економічній безпеці є внутрішньою і зовнішньою.

Враховуючи реальну ситуацію в процесі реформування української економіки, це можливо.

Визначте такі ключові економічні загрози:

- посилення структурної деформації економіки;

- тенденція перетворення України на паливо та сировину для розвинених країн;

- посилення залежності від імпорту;

- переліт із країни валютних ресурсів;

- посилення стратифікації державного майна;

- високий рівень зовнішніх та внутрішніх позик;

- економіка дуже відкрита;

- Криміналізація економічних відносин.

Подальше посилення структурної деформації економіки є однією з основних загроз безпеці України, оскільки вона стосується відновлення минулої економічної нерівності та спричинених ними сучасних патологій. Ця структура економіки постійно стикається з багатьма сучасними викликами, а можливості змін визначають майбутнє економіки, долю ринкових перетворень. Суть структурної деформації, успадкованої від СРСР, полягає в гіпертрофічному розвитку військово-промислового комплексу, паливно-енергетичної та важкої промисловості, з одного боку, та вкрай відсталому стані промисловості та виробничих зон, які працюють безпосередньо для людини. Це означає, що легка та харчова промисловість, сфера послуг та будинки відстають. Насправді в країні склалася економічна структура, яка не забезпечила необхідного розвитку для цих галузей та галузей економіки, які постійно примножуються. З такою структурою дуже важко вийти з кризової ситуації. Іншими словами, Україні потрібно рости разом із структурними перетвореннями [34].

Зміни в структурі економіки включають два етапи - пасивний та активний. На першому етапі зменшується обсяг виробництва, що не потрібно ринку. Цей етап є важливим для збалансування існуючого попиту та пропозиції. Другий етап полягає у збільшенні виробничих потужностей раніше виробленої конкурентоспроможної продукції та створенні можливостей для виробництва нових видів продукції. Напрямки та підходи до структурної перебудови економіки та її фінансова підтримка вимагають розробки таких рішень:

- Визначення доцільності збереження бізнесу в економічній системі;
- Створення переліку повністю активних оборонних підприємств
За військовим наказом і не підлягає конвертації;

- Визначити підприємства, яким потрібен контрольний пакет акцій або "золотий пакет акцій"

Призначаються в штаті для впливу на рішення, які вони приймають;

- залучення іноземного капіталу до важливих галузей та сфер економіки

Впливає на структурні зміни;

- Так званий Легальне визначення локомотивної галузі та виробничих зон;

При формуванні нової структури економіки (пріоритетне фінансування, вигоди тощо).

Скорочення інвестиційної та інноваційної діяльності, знищення науково-технічного потенціалу - серйозна загроза економічній безпеці країни. Криза в економіці проявляється, насамперед, значним скороченням інвестиційної та інноваційної діяльності.

Без значних інвестицій у стратегічні сфери національної економіки та змін в адміністративно-правовому забезпеченні економічне пожвавлення в Україні неможливе. На думку експертів, основними загрозами економічній безпеці в інвестиційному комплексі є: різке зменшення ресурсів капітального будівництва; Руйнування економічних взаємозв'язків між її підсистемами (сировинна база, технічне та технологічне забезпечення; наукова та людська база), відсутність стратегічних орієнтирів у інвестиційній сфері; переважання тактичної спрямованості в інвестиційному процесі

(Елітне житлове будівництво, підтримка експортно-орієнтованих галузей сировини тощо) через стратегічні.

Зниження інвестицій посилює тенденцію до старіння потенційного виробництва країни. У найближчі роки ці тенденції, ймовірно, застосовуватимуться до всього виробництва матеріалів, оскільки чисті заощадження вже стали негативними, а норми введення

активів наближаються до норм вибуття. Слід зазначити, що в той же час масового продажу фізично та морально застарілих основних засобів ще не спостерігалось. Відповідно зростає амортизація основних фондів, особливо для машин та приладів. Про погіршення технічного рівня виробничого апарату свідчать також дані про зменшення коефіцієнта поновлення парку виробничого обладнання більш ніж у десять разів порівняно з докризовим періодом, при цьому частка технічної частини зменшується втричі новим обладнанням.

Негативний вплив на інвестиційну діяльність справляє несприятлива структура грошової маси. Ось три основні моменти:

1. Штучне зменшення грошової маси;

2. Штучно висока швидкість української гривні, оскільки більша сума грошей не зосереджена на реальному секторі економіки, а використовується для спекулятивних операцій у проміжному та грошово-кредитному фінансовому секторі;

3. Зменшення ощадного потенціалу населення в банках та різних фондах шляхом їх переведення в так звані «короткі гроші», тобто їх участі в поточному обігу [35].

Вихід із кризи можливий лише за рахунок активізації інвестиційної діяльності щодо оновлення реального капіталу. Значні зміни у складі інвесторів (різке зменшення частки держави, збільшення частки приватних інвесторів, у тому числі за рахунок залучення іноземних інвесторів на внутрішній ринок) поки не сприяють цьому процесу, оскільки інвестиційний клімат в країні не покращується. Рентабельність інвестицій низька, внутрішній ринок нестабільний, високі ризики, надмірний податковий тиск, низька схильність до заощаджень, поганий правовий захист інвесторів - все це не залишає оптимістичної оцінки можливості збільшення інвестиційної активності та перспектив технічного оновлення виробництва без суттєвого коригування державна політика та активи. у вирішенні цієї проблеми.

Дійсно тривожні симптоми погіршення економічної системи говорять про те, що проблема оновлення основного капіталу буде однією з центральних проблем забезпечення економічної безпеки країни, якщо ця негативна ситуація не зміниться.

Інвестиційно-інноваційну кризу можна подолати шляхом: активізації інвестиційної діяльності з відновлення інвестиційного капіталу (загальна передумова); Визначити пріоритети та напрямки сучасного економічного зростання, особливо накопичення капіталу; Створення холдингових компаній у формі будівельних та фінансових компаній; Формування фінансово-промислових груп на закритих репродуктивно-технологічних структурах; Здійснення заходів щодо стимулювання приватних інвестицій; Розробка системи заходів щодо залучення в країну іноземних інвестицій, створення умов для перетворення заощаджень та заощаджень в інвестиції [36].

Однією з головних загроз економічній безпеці України є надмірна економічна відкритість. Як показує світовий досвід країн з розвиненою економікою, стратегічна відкритість економіки - це шлях. Належна відкритість в економіці сприяє підвищенню ефективності, конкурентоспроможності та мобільності економіки. Водночас усі умови, за яких вітчизняна економіка вступає у міжнародний поділ праці, незрілість ринкових відносин та криза економіки вимагають обережності при визначенні ступеня цієї відкритості. Відкриття економіки повинно враховувати ситуацію з безпекою вітчизняного виробництва, фінансово-банківської системи, грошового обігу, стратегічних галузей та виробничих секторів, які, по суті, є функцією економічної безпеки.

Світова практика показує, що під суворим державним контролем багато країн рухаються до так званої повної відкритості. Водночас навіть сьогодні в багатьох промислово розвинутих країнах - Японії, Франції, США, Швеції - законодавчо встановлюються переліки

промислових і виробничих сфер, що не залучають іноземний капітал. В Японії діє особливо суворий режим, який не дозволяє іноземним інвесторам купувати частки в компаніях оборонної, комунікаційної та інших пріоритетних галузей.

Концепція національної безпеки України повинна включати необхідність якимось чином обмежити діяльність іноземних банківських та страхових компаній, а також передачу невідтворюваних природних ресурсів та транспортних шляхів іноземним компаніям. Іноземним компаніям неможливо контролювати стратегічно важливі галузі, оборонну промисловість та природні монополії.

Все це не означає, що Україна повинна бути закритою та ізольованою від світових економічних зав'язків. Вся справа у відсутності правового регулювання щодо допуску іноземного капіталу відповідно до національних інтересів країни. Звичайно, після закінчення перехідного періоду, коли рівень зрілості ринкових відносин в Україні підніметься в достатній мірі, фінансово-грошова система посилиться, зросте її конкурентоспроможність, а проблема надмірного ризику відкритості в українській економіці не буде такою серйозною. У сучасному контексті існує нагальна потреба у розробці заходів для зменшення цього ризику. Сюди входить створення незалежних державних установ для попереднього перегляду масштабних угод із іноземними партнерами щодо економічної безпеки країни; Посилення державного контролю за зовнішньоекономічною діяльністю економічних суб'єктів незалежно від форм власності; Визначення іноземних інвесторів не лише в пріоритетних сферах капітальних вкладень, а й у заборонених галузях згідно із Законом про декрети; Посилення контролю іноземних інвесторів за придбанням акцій, щоб Україна не могла безкоштовно купувати національні активи.

Враховуючи, що система загрози економічній безпеці з цього питання є, на жаль, дуже поширеною, ми звизимо обсяг нашого

дослідження і зосередимось тут лише на фінансовій складовій, яка є найнебезпечнішою, активною та визначальною загрозою в сучасних умовах.

Аналіз поточних загроз безпеці фінансового ринку повинен включати значні загрози економіці: нестабільність банківської системи та відсутність реального механізму індексації депозитів до реформи; Відсутність схеми гарантування вкладів громадян та комерційних банків [42].

Найдоступнішим та найпоширенішим інструментом інвестування є інвестування в депозити комерційних банків. Однак у період високої інфляції ризик таких інвестицій був дуже високим. Розвиток сучасної вітчизняної банківської системи забезпечується механізмом розподілу інфляційного доходу. Він базується на індексації залишків поточних рахунків та інших гривневих зобов'язань із низьким відсотком. Водночас ставки за позиками були високими, що призвело до надзвичайно високих процентних ставок.

Іншими словами, у період негативних реальних процентних ставок (1992-1995 рр.) Банки використовували своїх клієнтів не як боржників (вони не платили за інфляцію), а як власників поточних рахунків та інших низьких процентних ставок. Інший спосіб заробляти гроші - підтримувати позитивну відкриту валютну позицію під час стрімкого знецінення гривні. Перерахування гривневих зобов'язань з низьким відсотком в іноземну валюту в такі часи дозволяло банкам автоматично збільшувати прибуток. Уповільнення інфляції та знецінення гривні в 1995 р. Призвели до погіршення стану банківського сектору. Банкрутство багатьох малих та середніх банків похитнуло довіру багатьох інвесторів до банківської системи. Ситуація погіршується відсутністю реального механізму індексації дореформених депозитів у ощадній касі, що негативно позначається на довірі до банківської системи.

Іншою основною загрозою економічній безпеці є відсутність системи комерційних банків системи страхування депозитів. У країнах з розвинутою ринковою економікою банківські депозити забезпечуються компаніями, що страхують депозити. Банки перераховують невелику частину позикових коштів до спеціального фонду, який нараховується вкладникам у разі банкрутства будь-якого банку. В одних країнах такі компанії перебувають під приватним управлінням, а в інших - під державним. Що стосується приватного управління, то компанії часто тісно контактують з центральним банком. Державна адміністрація безпосередньо не пов'язана з бюджетним фінансуванням компанії (держава надає їй право отримувати легкі позики від уряду та центрального банку). Виняток становлять Іспанія та Японія, де кошти компаній наповнюються за державний рахунок. Кошти не збираються заздалегідь у Франції. Якщо якийсь банк збанкрутує, п'ять найсильніших банків майже миттєво погасять борг. Тоді всі банки платять гроші для покриття витрат цих банків пропорційно їх капіталу.

Однак, на наш погляд, було б доцільним створювати в Україні приватні компанії із страхування депозитів лише на стадії стабілізації банківської системи. Багато малих та середніх комерційних банків виявилися нестерпними і навряд чи перекадуть відповідальність за свої недоліки на невелику кількість відносно сильних та надійних українських банків.

Реальною загрозою для розвитку корпоративного ринку цінних паперів є діяльність з видачі державі високопродуктивних державних позик, неадекватний розвиток професійної діяльності та інфраструктури ринку цінних паперів, погане правове регулювання, відкритість інформації та захист інвесторів. Держава не може подолати економічну кризу за допомогою своєї економічної політики, концентрації та контролю більшості фінансових ресурсів у бюджеті. Виробництво стримувалось надмірними податками, грошовими обмеженнями, різким

падінням ринку, а сама держава була пов'язана з економічним спадом та зменшенням податкової бази в умовах сильної бюджетної кризи [43].

Держава намагається знайти вихід із кризи, особливо залучаючи внутрішні та зовнішні позики та покриваючи через них поточні витрати. Забезпечення такої політики посилить бюджетну кризу. Для зміни ситуації необхідний реальний спосіб підтримки корпоративного сектору економіки.

Головною умовою зміни попиту на корпоративні цінні папери з боку уряду є зниження рентабельності інвестицій в державні цінні папери. Необхідно вирівняти загальну привабливість інвестицій у різні сектори економіки (з точки зору ефективності, ліквідності та надійності).

Навіть якщо прибутковість порівнювати до інших галузей економіки, проблеми ризику залишаються. Інвестор не має правового захисту від зобов'язаних партнерів та відвертого шахрайства. Комерційні ризики, пов'язані з оцінкою ситуації та прийняттям рішень, є загальними ризиками. Інша справа - небезпека, яку несе незаконна діяльність та недостатній розвиток інфраструктури. Це підриває довіру до цінних паперів як до одного з найважливіших фінансових інструментів ринкової економіки.

Отже, забезпечення прав інвесторів є важливим засобом боротьби із загрозами для безперебійної роботи фондового ринку. Отже, необхідно вжити термінових заходів та гарантувати права інвесторів, що забезпечує: придбання підроблених цінних паперів, їх реєстрацію, послуги депозитарію та пере випуск у разі відчуження, професійний захист майнових прав, включаючи суперечки.

Завданням держави є, перш за все, створити та підтримувати справедливе, ефективне та упорядковане економічне середовище при випуску та обігу цінних паперів, в якому інвестори можуть приймати обґрунтовані рішення та захищатися від шахрайства та шахрайства з

цінними паперами. видавцями-мошенниками та фінансовими посередниками. Для досягнення цих цілей держава повинна сформулювати свою стратегію, виходячи з відповідальності, яка повинна бути не тільки загальною, але і дуже конкретною, конкретною.

Загальні загрози ринку цінних паперів включають, перш за все, накопичення частки у вищому менеджменті компаній. Для вищого керівництва компаній необхідність отримання контрольних ставок була викликана тим, що значна частина керівників підприємств розпочала практику продажу своєї продукції за допомогою офшорних структур до приватизації, ця практика стала можливою через нездатність держави У той же час приватизація загрожувала новим менеджерам приватних інвестицій, які логічно виведуть старий механізм управління з джерел корпоративного прибутку. Хоча правління успішно домагалось вищого керівництва в процесі приватизації, не було впевненості, що воно надійно застраховане від нового перерозподілу власності, оскільки все ще існує ризик продажу акцій іноземному стратегічному інвестору [43].

З цих причин, вже на початковій фазі приватизації, керівники вищого рівня почали використовувати приховані прибутки своїх офшорних структур для отримання приватизаційних сертифікатів від громадськості, щоб надалі брати участь у сертифікаційному аукціоні з продажу акцій своєї компанії.

Окрім безпосередньої купівлі сертифікатів у населення, застосовувався метод збору сертифікатів через інвестиційні фонди, які купували сертифікати у громадян в обмін на свою частку.

Після завершення підтвердженого етапу приватизації вищий менеджмент не робив спроб зосередитися на контролі або блокуванні бізнес-ставок. Збільшення частки управління в цей період було досягнуто двома основними шляхами:

- 1) придбання акцій в пакетних операціях;

2) придбання акцій грошових аукціонів, інвестиційних аукціонів та інших засобів, що використовуються державою для продажу частин акцій, тимчасово перебувають у державній власності.

Там, де компанія не мала прямої "загрози" викупу частки, контрольованої іноземним інвестором, топ-менеджмент, як правило, не йшов створювати повний контрольний пакет акцій (50% + 1 акція), а обмежувався купівлею невеликого відсотка (10 - 15%), угода про передачу акцій під їх управління працівникам в управлінні вищого керівництва компанії, а також встановлення суворих правил, що забороняють продаж акцій працівниками компанії "іноземним інвесторам". У більшості випадків топ-менеджмент компаній додатково до вимог чинного законодавства накладає такі обмеження: позбавлення пенсій працівникам, допомог, допомоги на дітей та інших соціальних гарантій, які компанія повинна сплатити, якщо їх акції продаються іноземному інвестору. Звільнення працівників, які з будь-якої причини продають акції стороннім інвесторам; Вимоги до працівників відкритого акціонерного товариства пропонувати продаж акцій переважно вищому керівництву компаній, іншим акціонерам - конфіденційним особам або в самій компанії.

Наступною загальною загрозою безпеці ринку цінних паперів є накопичення акцій у "іноземних інвесторів".

У процесі приватизації "іноземні інвестори" були в основному представлені фінансовими установами. На ранніх стадіях своєї діяльності ці установи в основному займалися чисто фінансовими операціями, але з початком приватизації вони почали виявляти інтерес до придбання контрольних акцій компаній, які виявились відносно стабільними інвестиційними механізмами в умовах нових ринкових загроз. та ресурси для української економіки. скорочення державних витрат.

Під час масової приватизації сертифікатів придбання акцій "іноземними інвесторами" відбувалося на приватних аукціонах, а згодом на грошових, інвестиційних та інших заходах, пов'язаних з продажем державних акцій. У той же час проти купівлі частки колективної робочої сили "іноземними інвесторами" різко протистояли керівники компаній, вищі керівники, які застосовували різні методи тиску на корпоративні компанії, щоб не дати їм продати акції іноземним інвесторам.

Наступною загрозою фінансовій безпеці фондового ринку є створення неефективної структури власності. Перерозподіл капіталу на користь вищого керівництва або "іноземних інвесторів" у більшості українських компаній було завершено на початку 2005 року. Слід зазначити, що аналіз кожної групи акціонерів у загальному капіталі приватизованих компаній не дозволяє точно оцінити кількість компаній, директорів та кількості компаній, де "іноземні інвестори" мають реальний контроль [42].

Таким чином, на початку 2005 року більшість українських компаній придбали нових власників або в особі вищого керівництва колишнього радянського періоду, або в особі "іноземного інвестора". Автори української моделі приватизації сподіваються, що переділ нерухомості закінчиться на користь стратегічного інвестора, який позбудеться проблем пошуку інвестиційного капіталу, технічного оснащення свого бізнесу, розробки нових продуктів та виходу на зовнішні ринки.

Але до цих пір ці сподівання не були повністю реалізовані. Інвестиції в реальний сектор української економіки залишались надзвичайно низькими, не відбулося значного підвищення ефективності управління, не відбулося технічного переоснащення підприємств, продуктивності праці, а отже, доходи працівників залишались надзвичайно низькими. Усі ці факти змушують експертів визнати

формування неефективної сучасної структури власності приватизації в Україні.

Загальні загрози нормальним умовам фондового ринку обробляються системою часткових загроз. На основі аналізу звітів Державної комісії з цінних паперів та біржових злочинів основними характеристиками є:

1. Емітентами цінних паперів.

- Відмова в праві акціонерів отримувати інформацію про діяльність компанії та Річні звіти, баланси та Неподання протоколу загальних зборів;

- позбавлення акціонерів права керувати акціонерним товариством шляхом участі в загальних зборах;

- Компанія не може залучати гроші на вимогу акціонерів при достатній кількості голосів, а загальні збори - питання, запропоновані цими акціонерами, не включаються до порядку денного.

- інформування акціонерів про день, місце та порядок денний загальних зборів;

- Порушення умов випуску акцій.

- неможливість випуску акцій або сертифікатів акціонерам;

- власні акції, викуплені акціонерним товариством, не розподіляються між акціонерами або розповсюджувати їх з порушенням чинного законодавства.

- випадки фальсифікації записів акціонерів або їх представників, що беруть участь у загальних зборах;

- Неопублікована, неповна публікація даних про діяльність акціонерних товариств у засобах масової інформації.

- Перевищення повноважень Ради директорів, передбачених чинним законодавством

- Зміни до Статуту без рішення Генеральної Асамблеї.

- Порушення умов загальних зборів.

- Включення положень до юридичних та інших внутрішніх документів акціонерних товариств, що суперечать законам України "Про власність", "Про кооперацію", "Про біржу".

- результат контрактів між компаніями різних реєстраторів та власниками іменних цінних паперів;

2. Від реєстраторів.

- ненадання цитат із реєстрів власників цінних паперів, зареєстрованих реєстратором, громадянам, які володіють цінними паперами підприємств, акції яких придбані через мережу сертифікаційних аукціонів

- вхід в систему реєстрації осіб, які не мають дозволу на доступ або належним чином оформляють документи;

3. Від інституційних учасників ринку.

- Погашення інвестиційних сертифікатів закритими інвестиційними фондами до дати, зазначеної в інвестиційній декларації.

РОЗДІЛ 2

ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ІЗ ЗАХИСТУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

2.1. Питання взаємодії підрозділів із розвідки та підрозділів, які займаються оперативно-розшуковою діяльністю

Найважливішим із спеціальних заходів економічної безпеки є економічна розвідка, розвиток якої пов'язаний із процесами посилення загроз від злочинної діяльності, з новими можливостями - вимогами - правоохоронних органів та засобами протидії [29].

Необхідність визначення значення терміна "економічна розвідка" вимагає його визначення через більш загальне поняття в оперативній системі слідчих дій (операцій), за допомогою конкретних заходів безпеки.

В мистецтві. У статті 2 Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність" зазначено, що ОФА - це державно-приватна пошукова, розвідувальна-контррозвідувальна система діяльності, що здійснюється з використанням оперативно-технічних та технічних засобів. Поміркуйте, що означає це визначення.

Оперативно-розшукова діяльність - це корисний для суспільства вид людської діяльності, спрямований на виконання суспільно корисних завдань, який є частиною діяльності, що опосередковується державними органами компетентної держави: функції. ORD - тип діяльності статусу. Українська держава, представлена лише найвищими законодавчими, виконавчими та судовими органами (в межах їх юрисдикції), може надати право виконувати ОРГ відповідних органів, покладати на них певні обов'язки та контролювати виконання положень, пов'язаних з ОРД.

Однак одного юридичного визначення ОРД недостатньо для вивчення його структури як частини юридичного процесу в системі спеціальних заходів безпеки.

Спираючись на теорію ORD, можна зробити висновок, що доцільно аналізувати її у "вузьких" та "широких" термінах.

У «вузькому» розумінні ОРД - це суспільно корисна державно-правова діяльність законодавчо уповноважених органів, система поведінкових актів спецпідрозділів, засобів, методів, методів, секретів, публічного використання, а також практичний пошук, прийняття об'єктивних труднощів чи інших цілей. Оперативна важливі рішення щодо захисту людей і суспільства від злочинних переслідувань, коли їх неможливо досягти.

Широке визначення ОРД змінює зміст цілі, одного з основних її суб'єктивних елементів. Метою цієї діяльності є забезпечення безпеки особистості, держави та суспільства, а не вузька спрямованість (захист об'єктів, що охороняються законом, від правопорушень) [26].

Зокрема, використання визначення ОРД, яке можливе лише тоді, коли «досягнення мети за допомогою інших засобів правового захисту об'єктивно важке або неможливе» підкреслює винятковий, імперативний характер цієї діяльності. Власне кажучи, мова йде про соціально обумовлений стан крайньої необхідності. Крім того, використання засобів правового захисту, методів та засобів правового захисту слід спочатку розуміти як умови, передбачені Кримінально-процесуальним кодексом. Той факт, що морально-етична основа ОРД вимагає встановлення обмежувального принципу для його застосування при законодавчому закріпленні, може бути врахований.

Існування оперативна-розвідувальної діяльності в різних правовідносинах визначає складність, за якою можна виділити певні види. Основними з них є:

1) оперативний дослідницький процес (як суто оперативна дослідницька робота);

2) забезпечення адміністративно-правових режимів шляхом адміністративно-оперативної контрольної діяльності, тобто оперативно-розшукових груп, інструментів, методів-дій.

Серед основних видів ОРД, залежно від вирішення проблеми, виділяють підтипи її реалізації: запобігання соціально небезпечним протиправним діям. виявлення, припинення і розголошення; розслідування, розслідування і пошук осіб, які переховуються від органів суду або ухиляються від кримінального покарання.

Розуміючи зміст як внутрішню основу існування об'єкта об'єктивної реальності, що є джерелом розвитку об'єкта - його переходу до нової якості, неможливо описати зміст ОРД, не вказавши його призначення - його цілей, об'єктів - об'єктів. опис так званого процесу оперативного пошуку, його етапів тощо. такі методи та дії. Дослідження вмісту ORD та його різнобічного характеру є особливо складним. Ця характеристика відображається в тому, що ОРД (у "широкому" розумінні) є одним із найефективніших засобів для досягнення державою цієї мети за допомогою спеціальних повноважень та ресурсів [24].

Звідси випливає, що ОРД, як специфічна складова соціально-правової системи, залежить від змісту соціально-політичної системи суспільства. Отже, ОРД можна представити як системний компонент державної політики, заснований на зусиллях, докладених його зацікавленими сторонами для вирішення проблем і для досягнення своїх цілей, використовуючи конкретні повноваження, інструменти і методи. Ця діяльність характеризується поєднанням теоретичних знань про "соціальну" реальність та практичної трансформації оперативно-розшукових відносин. Більше того, залежно від розуміння значення «широкий» або «вузький» в NAI, ми можемо виділити певні аспекти, як

у дуже складній соціально-правовій системі. Вони дуже різноманітні, але їх все одно можна скоординувати щодо реальних оперативних, слідчих, соціально-політичних та турботливих сфер українського суспільства.

Різні структурні аспекти ORD такі: Просто практичний ордер на використання спецназу транспортних засобів для захисту об'єктів, що охороняються. Як компонент знань робота, спрямована на пом'якшення "голоду" знань українських урядовців. як організаційна діяльність в управлінні практичною роботою операторів. як складова ідеологічної роботи, спрямованої на вдосконалення правової культури всього суспільства, а також на вдосконалення правової культури причетних до цієї діяльності. як наукове дослідження; : нарешті, як педагогічна діяльність, покликана застосовувати отримані наукою знання у практичному замовленні.

Як бачимо, прояви ORD різноманітні. Тому ми лише обговоримо тут деякі ознаки обслуговування ORD.

2.2. Перспективи розвитку аналітично-моніторингової розвідки правоохоронних органів як засобу захисту фінансово-економічної безпеки

У більш загальному розумінні аналітичний інтелект можна визначити як "інтелект в інформаційному середовищі", а з іншого боку, "явище, засноване на отриманні нових знань про досліджуваний об'єкт або аналітичному опрацюванні відомих фактів".

Аналітична розвідка включає аналіз матеріалів таємного спостереження, операційних систем, таємних звітів, даних про прослуховування з різних каналів зв'язку, а також звітів у ЗМІ, публікацій, статистики та звітів державних автоматизованих банків. дані в інформаційні системи.

Інформаційна революція швидко змінює ситуацію в галузі знань та обробки, що представляє практичний інтерес. Це лише дві причини, чому інформаційно-аналітичні операції (аналітична розвідка) виходять за рамки традиційного сфери діяльності ОРД та відкривають якісно нові можливості для вирішення оперативних проблем у боротьбі з організованою злочинністю [24].

Перший факт, що аналітичний інтелект доповнив новий зміст, полягає в тому, що вже створено сотні електронних баз даних, що містять різні резюме. Я маю на увазі бази даних як державних установ, так і приватних підприємств. В основному це бази даних різних правоохоронних органів, податкових та митних служб, охорони здоров'я, фондів соціального страхування, медичних установ, банків, фінансових компаній, судноплавних компаній, магазинів авіаквитків та залізничних квитків, бази даних, що містять електронні версії періодичних видань та баз даних приватних підприємств. інформаційні служби, охоронні установи, служби безпеки тощо.

Можливість навігації різними звітами, представленими в електронному вигляді в цьому океані, розвиток технологій доступу до бажаної бази даних, необхідність отримання необхідних звітів, розробка технологій для порівняння - це якісно новий напрямок для вирішення оперативних та розслідувальних проблем.

Другий фактор, який відокремлює аналітичний інтелект як самостійну діяльність, полягає в тому, що багато ефективних методів обробки різної інформації вже розроблено, застосовуються та продовжують швидко розвиватися. Нині низка таких методів на службі у правоохоронних органів, які дозволяють виявити приховані зв'язки між об'єктами, оцінити роль і статус члена злочинної спільноти на основі виявлених зав'язків. Аналітична розвідка, заснована на застосуванні останніх розробок у розвитку інформаційних технологій, є однією з

основних дій Інтерполу у боротьбі з міжнародною організованою злочинністю.

Застосування сучасних методів кореляції, факторна-регресійного аналізу, методів моделювання об'єктивно-структурного моделювання дозволяє прогнозувати розвиток різних ситуацій у злочинних спільнотах, включаючи формування складних соціальних систем з окремих елементів, оснащених особливостями, зв'язками, ситуаціями, а також як вони їх плануватимуть і впливатимуть. під час оперативно-розшукових заходів, а також під час слідчих заходів та судових засідань.

Загалом, аналітична розвідка, а точніше, використання інформаційних технологій в аналітичній розвідці, забезпеченні ОРД, є також паростком нової перспективи в діяльності правоохоронних органів, яка вже виходить за рамки ОРД.

На жаль, цього ще недостатньо. Сьогодні є кілька прикладів регіонів, де в системі внутрішніх справ створені спільні інформаційно-аналітичні центри, де аналітична розвідка дає конкретні результати, надаючи стратегічну тактичну інформацію міліції щодо організованої злочинності.

Наприклад, наприкінці 1990-х уряд США мав значний досвід аналітичного моніторингу, систематичної аналітичної основи зовнішньої політики, військової політики, прогнозування економічної розвідки, оцінки ризиків та довгострокового планування [15].

Оцінка ризику - розрахунок, який є найважливішим елементом розробки політики,

Це інституціолізований політико-адміністративний процес у державному апараті.

США на основі законів, указів президента, інструкцій, відомчих інструкцій.

На сьогоднішній день виконавча влада Конгресу США розробила всебічну багаторівневу структуру агентства, чий мандат включає

експертно-аналітично-системно-аналітичну підтримку прийняття рішень, включаючи прогнозування кримінального економічного зростання. Ці органи та організації "розглядають, оцінюють свої цілі, зобов'язання, рівень ризику, подають свої пропозиції президенту США".

Структуру аналітичних органів Конгрес покращував протягом багатьох років. Наприкінці 90-х сам Конгрес був оснащений потужним аналітичним апаратом. Крім того, він прийняв низку законів, які гарантують їх право бути одним з основних користувачів аналітичних продуктів.

Ці продукти можуть значно відрізнитися, але головним завданням регуляторів є оцінка впливу міжнародних факторів на можливі реальні умови національної економічної безпеки. Аналітичний матеріал розділів має форму конкретних рекомендацій для політичного керівництва.

ВИСНОВКИ

Розгляд проблемних питань, пов'язаних із сучасним станом та перспективами розвитку правових засад діяльності правоохоронних органів, які забезпечують фінансово-економічну безпеку України, дає можливість зробити наступні висновки:

1. Категорії «економічна безпека» та «фінансова безпека» є предметом дослідження науковців у галузі права, економіки, політології тощо. Фінансово-економічна безпека – це сукупність соціально-економічних і правових відносин, що забезпечують такий фінансовий стан, за якого виявляється стійкість до зовнішніх загроз і ризиків при раціональному використанні своїх фінансових ресурсів.

2. У зв'язку з цим існує велика кількість підходів до їх тлумачення, хоча жоден з них не є універсальним. Зважаючи на те, що економічна безпека є складовою національної безпеки, а фінансова – невід'ємний елемент економічної безпеки держави запропоновано об'єднати ці поняття в одне – фінансово-економічна безпека, при визначенні якого необхідно застосовувати комплексний підхід, ураховуючи особливості понять економічної і фінансової безпеки.

3. Правоохоронні органи України займають важливе місце у механізмі забезпечення фінансово-економічної безпеки держави, оскільки вони виявляють потенційні та існуючі загрози фінансово-економічним інтересам держави, оперативно їх усувають та притягують винних осіб до юридичної відповідальності, про що прямо свідчать результати їх діяльності.

4. До правоохоронних органів, які є суб'єктами забезпечення фінансово-економічної безпеки держави, зважаючи на положення Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», а також спеціалізованих нормативно-

правових актів запропоновано віднести лише органи Національної поліції України, Служби безпеки України, прокуратури, підрозділи податкової міліції Державної фіскальної служби України та Національне антикорупційне бюро України.

5. До нормативних актів, які регулюють діяльність правоохоронних органів, що є суб'єктами забезпечення фінансово-економічної безпеки держави, слід віднести:

1) Конституція України – Основний закон держави, який займає найвище місце в ієрархії системи національного законодавства та закріплює основні правові засади здійснення будь-якої діяльності, у тому числі діяльності правоохоронних органів України як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки держави;

2) міжнародні документи, які включають: а) конвенції (Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини, Європейська конвенція про видачу правопорушників, Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах, Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах, Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією, Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією, Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності, Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом та про фінансування тероризму та інші); б) угоди (Угода про правову допомогу і співробітництво між Генеральною прокуратурою України і Генеральною прокуратурою Литовської Республіки (1992), Угода про технічне співробітництво між Державною податковою службою України та Службою державних доходів Латвійської Республіки (2012), Угода про технічне співробітництво між Державною податковою службою України та Міністерством фінансів Грузії (2012), Угода про технічне співробітництво між Державною податковою службою України та Головною державною податковою інспекцією при Міністерстві фінансів

Республіки Молдова (2012) та інші); в) договори (Договір між Україною і Республікою Молдова про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах (1993), Договір між Україною та Канадою про взаємодопомогу у кримінальних справах (1996), Договір між Україною та Ісламською Республікою Іран про видачу правопорушників (2004) та інші); г) меморандуми (Меморандум про співробітництво між Генеральною прокуратурою України та Федеральною прокуратурою Швейцарської Конфедерації в боротьбі з організованою злочинністю і відмиванням доходів (1999) та інші); г) декларації (Загальна декларація прав людини, Декларація про поліцію); д) пакти (Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права та інші).

3) нормативно-правові акти, які можна класифікувати на: а) закони загальної дії – Закони України «Про оперативно-розшукову діяльність» (1992), «Про інформацію» (1992), «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» (1993), «Про державну таємницю» (1994), «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» (2003), «Про захист персональних даних» (2010), «Про доступ до публічної інформації» (2011) «Про запобігання корупції» (2014), «Про очищення влади» (2014), «Про національну безпеку України» (2018), Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України; б) спеціалізовані закони – Закони України «Про Службу безпеки України» (1992), «Про загальну структуру і чисельність Служби безпеки України» (2005), Розділ XVIII Податкового кодексу України (2010), «Про Національне антикорупційне бюро України» (2014), «Про прокуратуру» (2014) «Про Національну поліцію» (2015).

4) підзаконні нормативні акти: а) акти, норми яких поширюють свою дію загалом на правоохоронні органи – Указ Президента України «Про додержання прав людини під час проведення оперативно-

технічних заходів» (2005), Інструкція про взаємодію правоохоронних органів у сфері боротьби з організованою злочинністю (2011), Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні (2012), Порядок взаємодії органів державної контрольно-ревізійної служби, органів прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки України (2016), Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань (2016); б) акти, норми яких регулюють діяльність одного правоохоронного органу як суб'єкта забезпечення фінансово-економічної безпеки держави:

– Укази Президента України: «Про затвердження Положення про проходження військової служби військовослужбовцями Служби безпеки України» (2001); «Питання діяльності Служби безпеки України» (2005); «Про повноваження та гарантії здійснення постійного контролю за діяльністю Служби безпеки України» (2007); «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» (2008); «Про утворення Національного антикорупційного бюро України» (2015); «Питання Ради громадського контролю при Національному антикорупційному бюро України» (2015); «Про державну охорону Національного антикорупційного бюро України» (2015); «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України» від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України» (2016); «Про символіку Генеральної прокуратури України» (2017);

– Постанови Кабінету Міністрів України: «Про проходження служби особами начальницького складу податкової міліції та обчислення їм вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги» (1998); «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників органів прокуратури» (2012); «Про Державну фіскальну

службу України» (2014), «Про утворення Національної поліції України» (2015), «Про утворення територіального органу Національної поліції» (2015), «Про затвердження Положення про Національну поліцію» (2015), «Про однострій поліцейських» (2015);

– Розпорядження Кабінету Міністрів України: «Про забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України» (2015);

– Накази Міністерства внутрішніх справ України: «Про організацію видачі спеціальних жетонів поліцейським» (2015), «Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських» (2015), «Про організацію добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських» (2015), «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні (2017);

– Накази директора Національного антикорупційного бюро: «Про затвердження Інструкції про порядок проведення службового розслідування стосовно працівників Національного антикорупційного бюро» (2015), «Про затвердження Порядку складання та подання запитів на публічну інформацію, розпорядником якої є Національне антикорупційне бюро» (2016), «Про затвердження Інструкції про порядок приймання, реєстрації, розгляду запитів на публічну інформацію у Національному антикорупційному бюро» (2016), «Про затвердження Положення про комісію з оцінки корупційних ризиків в діяльності Національного антикорупційного бюро» (2017); «Про затвердження Переліку відомостей, що становлять службову інформацію у Національному антикорупційному бюро» (2017);

– Накази Державної фіскальної служби України: «Про введення в дію структури та штатного розпису Державної фіскальної служби України» (2014);

– Накази Служби безпеки України: «Про затвердження Інструкції про організацію виконання Положення про проходження військової служби військовослужбовцями Служби безпеки України» (2008);

– Накази Генеральної прокуратури України: «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні» (2012); «Про організацію інформування суспільства щодо діяльності органів прокуратури України» (2015); «Про основні засади організації роботи в органах прокуратури України» (2017).

6. Формально мета діяльності правоохоронних органів України прямо не визначена, але беручи до уваги норми нормативних актів, які регламентують їх діяльність, та основних положень наукової доктрини, визначено, що метою правоохоронних органів України як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки держави є захист фінансово-економічних інтересів держави від внутрішніх та зовнішніх протиправних посягань.

7. Під завданнями правоохоронних органів України як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки держави запропоновано розуміти обмежені ресурсами короткострокові цілі організації та діяльності зазначених суб'єктів, спрямованих на досягнення довгострокової мети – захист фінансово-економічних інтересів держави від внутрішніх та зовнішніх протиправних посягань, тоді як функції правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки держави, які є похідними від їх мети та завдань – безперервні, постійні і такі, що не залежать від певних подій, напрямки діяльності правоохоронних органів (оперативно-розшукова діяльність, проведення дізнання та слідства, профілактична діяльність, взаємодія з державними і недержавними суб'єктами щодо протидії фінансово-економічним правопорушенням тощо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітична доповідь Українського центру економічних і політичних досліджень до засідання круглого столу «Актуальні проблеми економічної безпеки в Україні». Проблеми економічної безпеки в Україні. – К.: УЦЕПД, 1997.
2. Аналітична доповідь. Проблеми економічної безпеки в Україні. – К.: УЦЕПД, 1997.
3. Андреев Б. В. Захист прав та свобод людини і громадянина в інформаційній сфері // Системи безпеки - 2002. - №1.
4. Архипов А., Городецький А., Михайлов Б. Економічна безпека: оцінки, проблеми, засоби забезпечення // Питання економіки. – 1994. – № 12. – С. 36 – 44.
5. Бандурка О. М, Духова В. С, Петрова К. Я. Червяков І М. Основи економічної безпеки: Підручник. - Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003 - 36с.
6. Баранов О.А. Інформаційна безпека і економічні перетворення // Поглиблення ринкових реформ та стратегія економічного розвитку України до 2010 року: Мат-ли наук.конф. – К.: УкрІНТЕІ, 1999. – Ч.ІІ. – Т. І. – С. 160.
7. Барановський О. І. Фінансова безпека / Ін-т екон. прогнозування. - К.: Фенікс, 1999. – 338.
8. Бачило ІЛ, Лопатін В. Н, Федотов М. А. Информационное право.- Спб.: Юридичний центр Прес, 2001.
9. Безпека. Інформаційний збірник Фонду національної і міжнародної безпеки. – М. – 1999. – № 3 – 4 (47).
10. Бельков О.А. Понятійно-категоріальний апарат концепції національної безпеки // Безпека. – 1994. – № 3. – С.91 – 94.
11. Білецький В. Фіктивне підприємництво і економічна злочинність // Право України.– 1997.– №5.– С.34 –37.

12. Бороздин П.Ю. Ценные бумаги и фондовый рынок. – М.: Институт экономики и права, 1994. – 170 с.
13. Браїловський М. М., Дорошко В. О., Чирков Д. В., Шелест М. Е. Захист економічної інформації: Навч. посібник / За ред. проф. В. О. Хорошка: - К.: НАУ, 2002. - 78 с.
14. Бубнов И. На фондовом рынке «чистые руки» важнее холодного расчета // Рынок ценных бумаг. – 1996. – №№ 2,3,4.
15. Бубнов И.Н. Борьба за чистоту фондового рынка в США// Рынок ценных бумаг. – 1996. – № 11.
16. Бубнов И.Н. На фондовом рынке «чистые руки» важнее холодного расчета // Рынок ценных бумаг. – 1996. – №№ 2, 3, 4.
17. Буренин А.Н. Введение в рынок ценных бумаг. – М.: ВНИИОНГ, 1992. – 136 с.
18. Буренин А.Н. Рынки производных финансовых инструментов. – М.: ИНФРА - М., 1996. – 368 с.
19. Бурмака М.О. Державний контроль та правозастосування на ринку цінних паперів як основа захисту фондових інвесторів в Україні// Труды Всеукр. науч.-практ. конф. «Теория и практика приватизации и оценки имущества: трансформация мирового опыта». – Сумы: Украинская академия банковского дела, 1997. – С.19 – 23.
20. Бурмака М.О. Регулювання фондового ринку в умовах інтернаціоналізації. – К., 1998. – 252 с.
21. Гальчинський А. Сучасна валютна система. — К.: «LIBRA», 1993. — С. 96.
22. Гембала В. Регулювання фінансових ринків – британський шлях. – К.: Британський фонд Now-Нау - FMI, 1997. – 14 с.
23. Гойко А.Ф. Організація ринку фінансового капіталу та інвестицій в Україні. – К.: Будівельник, 1995. – 208 с.

24. Данільян О. Г., Дзьобань О. П., Панов М. І. Національна безпека України: структура та напрямки реалізації: Навч. посібник. - Х.: Фоліо, 2002. - 285с.
25. Домарьов В. В. Захист інформації та безпека комп'ютерних систем. – К.: Вид-во «Діа-Софт», 1999. – С. 480.
26. Зубок М. І. Безпека банківської діяльності: Навч.посібник - К.: КНЕУ, 2002. - 190с.
27. Калмик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект: Навч. посібник. - К.: Атіка, 2005. - 432 с.
28. Конституція України / Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України. – К.: Б. в., 1996. – С. 54.
29. Косецов В., Бінько І. Національна безпека України: проблеми та шляхи реалізації пріоритетних національних інтересів : Монографія. – К.: НІСД, 1996. – С. 53. – (Сер. «Нац. безпека»; Вип. 1).
30. Кузьо Т. Національна безпека України // Військо України. – 1994. – № 4 – 5.
31. Національна безпека України, 1994 – 1996 рр.: Наук. доп. НІДС / Редкол. О. Ф. Белов (голова) та ін. – К.: НІСД, 1997. – 197 с.
32. Оскольський В.В. Ринок цінних паперів в Україні : проблеми функціонування і розвитку. - К.: КСУ, 1996. – 146 с.
33. Основи зовнішньоекономічних знань. Словник-довідник / С.І. Долгов, В.В. Васильєв, С.П. Гончарова та ін. – М.: Вища шк., 1990. – С. 432.
34. Пастернак-Таранущенко Г.А. Економічна безпека держави. – К.: Інститут державного управління і самоврядування при Кабінеті Міністрів України, 1994.
35. Положення про технічний захист інформації в Україні, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 9 вересня 1994 р. № 632 // ЗП України. - 1994. - №12.

36. Попович В.М. Тіньова економіка як предмет економічної кримінології. – К.: Правові джерела, 1998. – С.448.
37. Про захист інформації в автоматизованих системах: Закон України // Відомості Верховної Ради. 1994.-№31.-286 с.
38. Про інформацію:,Закон України від 2 жовтня 1992 року №2657-ХІІ.
39. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України: наук.-практ. коментар. - К.: РВВ МВС України, 1993. - 120 с.
40. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 червня 2003 р. // Офіц. Віс. України. - 2003. - № 29. - Ст. 1433.
41. Про розвідувальні органи: Закон України від 22 березня 2001 р. № 2331-Ш // Відомості Верховної Ради України.
42. Реверчук А. Й. Малик Я. Й., Кульчцький І. /.. Реверчук С. К. Економічна безпека в Україні: держави, фірми, особи: Навч. посібник / За ред. С. К. Реверчука. - Л.: ЛФМАУП, 2000, -192 с.
43. Тацій В.Я. Кримінально-правові проблеми боротьби зі злочинністю в сфері економіки // Поглиблення ринкових реформ та стратегія економічного розвитку України до 2010 року: Мат-ли наук. конф. – К.: УкрІНТЕІ. – 1999. – Ч. II. – Т. I.
44. Указ Президента України "Про Міжвідомчу комісію з питань інформаційної політики та інформаційної безпеки при Раді національної безпеки і оборони України" від 22 січня 2002 р. № 63/2002. // Відомості Верховної Ради України.